

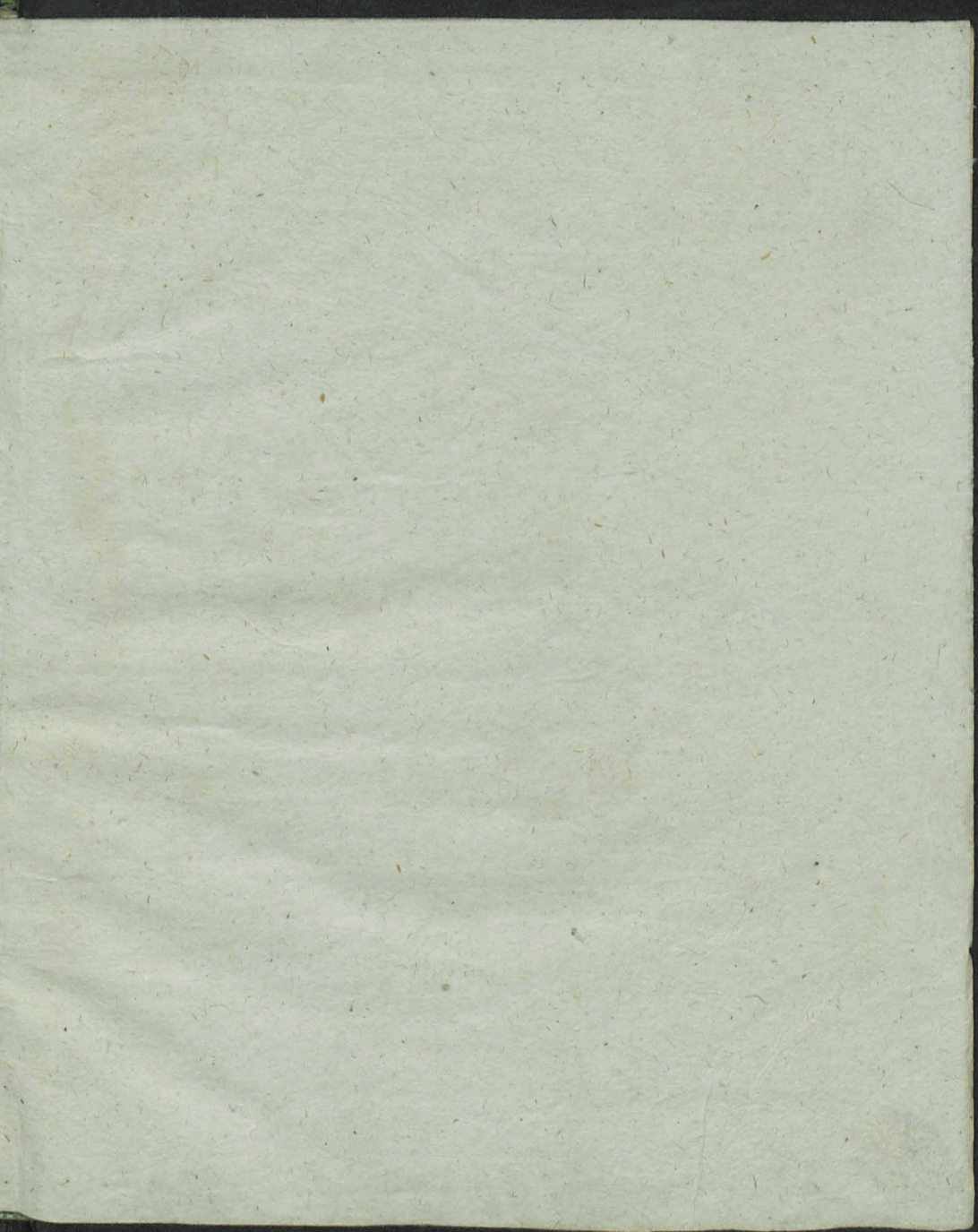
BIBLIOTEKA

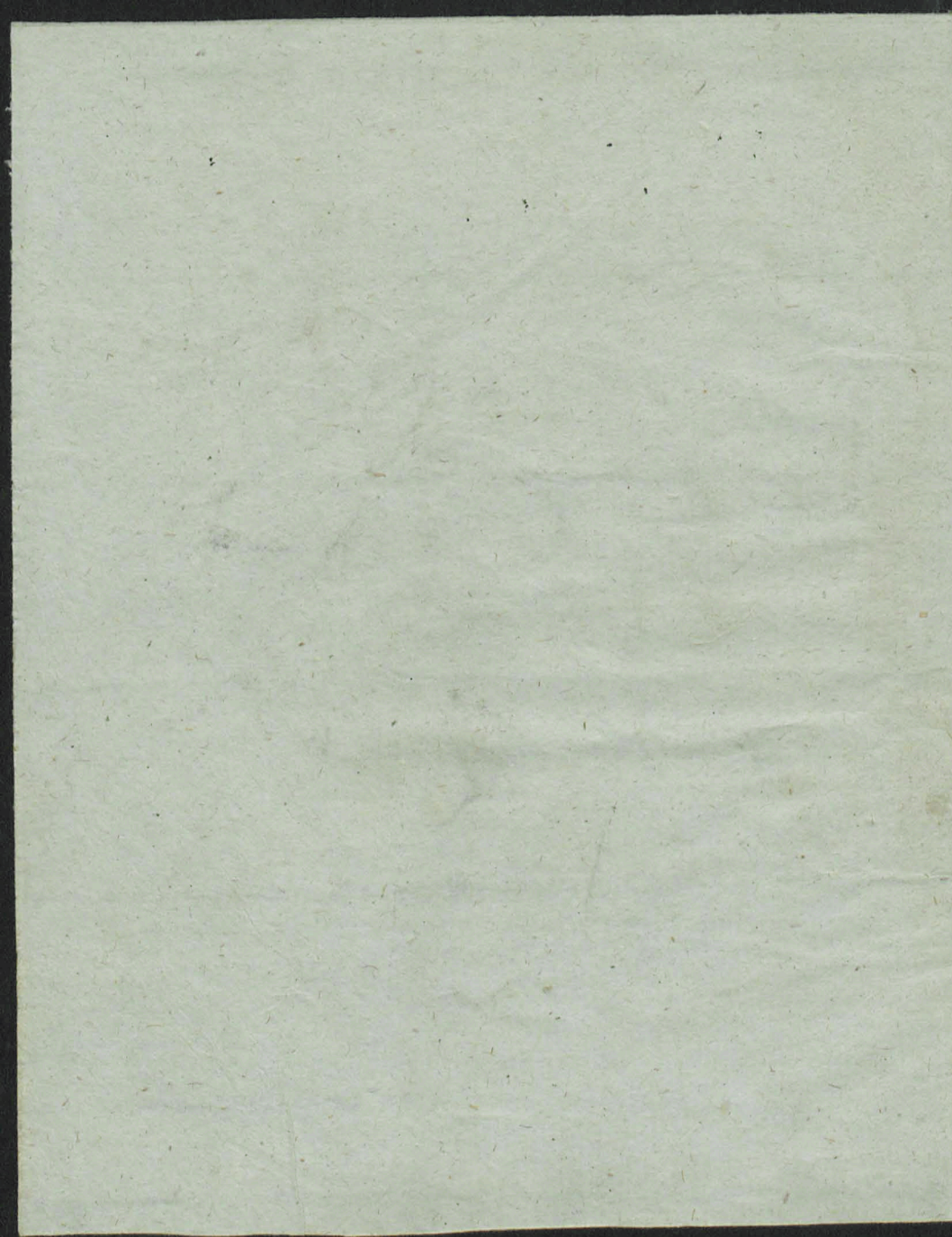
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII

896

17,897

VATICINIA.

Ex natura & moribus deprompta,
de Anno Domini M. DC. XII.
& M. DC. XIII. aliisque
sequentibus.

In Zoilum.

*Hinc, quòd proscindas mordaci dente libellos
Hosce meos, fructùs Zoile quid referes?
Id referes fructùs quod aranea, rumpitur illa?
Tu quoque rumperis, Zoile præ inuidia.
Instâr apum, variis lecta hæc de floribus vltro
Mella fero, profunt, nonque nocere queunt.*

CRACOVIAE,
In Officina Simonis Kempinij. Anno Do-
mini 1611.

In Arma antiquissimæ domûs
Komorouiorum.

Flumina quid dictant terno distincta tenore?
Virtutem meritis quæ fluit eximiis.
Spes, charitas, atq; alma fides, Komorouia firmat
Stemmata, religio sancta probatur eis.
Omne decus, pietas, constantiaq; ornat auitam
Hancce domum, Regno, Regibus eximiam.
Præ reliquis, clarum nomen, virtusq; perennis,
NICOLAE tuum laude sub astra volat.
Martis & artis honos, aduersa pericula pellens,
Defendis Patriam: Marte togaq; potens.
Pace forisq; vir es, grandi celebrande corburno,
Virtutem nouit Turca Gethesq; tuam.
Felix o heros fortissime, uiue, tot annos
In mare quot guttis vistula fertur aqua.

XVII - 896 - U

Illustri ac Magnifico Domino,

D. NICOLAŌ è KOMOROW
KOMOROWSKI COMITI IN LIPTOW,
& Orava, Capitaneo Oswiecineñ: &c. &c.
Domino & patrono suo colendissimo.

S. P. D.

Dogmata hęc tradam Illustris ac Magnifice Do-
mine, quę partim inter legendum, partim inter
commentandũ, partim inter audiendũ à plurimis didici,
scitu non iniucunda, neque planè inutilia: præsertim
si tædium leuare, à labore, assiduisq; magnarum rerũ
occupationibus, libeat. Equidem quiescere subinde,
& leuioribus hisce, ac ridiculis dictionibus, post seria &
grauia quęq; expedita negocia vires instaurare quisq;,
& animum resumere poterit. Quippe cum nemo sit,
qui illud Ouidii non passim in ore habeat:

Quod caret alterna requie, durabile non est.

Etenim: *Post multa virtus opera laxari solet.*

Ac proinde vt sunt vices somni, & vigilię, noctis &
dici, tempestatis & serenitatis, belli & pacis: ita labo-
res leuandi curarum intermissione. Neque aliam pro-
fectò ob causam cognitionem Musices magnis viris
conferre ait Aristoteles, nisi vt interim anxietas illa, &
animi amaritudo quam curę & assidui labores im-

portant, non absq; delectatione, & cōcentūs suauitate
pellatur. Quis enim adeò patiens est laborum, qui
tempore nullo fatigetur? Quapropter, vt gnauus mi-
les pugnat ad palum, iaculatur ad scopum, torquet
fundam, vibrat hastam, decertat palæstra, concurrit
lanceis, armatus in equum insilit: Denique confecto
opere, sic feriatur à belli muniis, vt postmodum ad ea
redeat vegetior. Quod refert Lucanus

Nec semper in armis.

Bellica turba manet: nec tota classicus horror,

Nocte dieque gemit, nec semper Gnosius arcu

Destinat, exempto sed laxat cornua neruo.

Et galea miles caput, & latus ense resoluit.

Sic viri industrii, labore intenso, & operum mole fa-
tigati, relaxationem animi mediocrem captare debēt,
vt ad negocia sua redire valeant alacriores. Non aliā
fanè ob causam, Amasis Rex Ægypti, quondam re-
prehensus ab amicis, quòd perfunctus negociis foren-
sibus, liberius potaret, omniq; voluptatum genere sol-
ueretur, respondit: *Qui arcus habent, eos non intendere,*
nisi quum opus est: quos si semper intendant, rumpendos esse,
ac ne tum quidem fore vsui, quum exigit vsus. Ita qui nulla
relaxatione curas suas solunt, aut mente captos, aut corpore
malè affectos euadere. Quocirca, vir diligens, leuia in-
terdum tractet, vt & corpus leuare queat, & mentem
reficere. Nam quis dubitat recreationem homini nō
modò necessariam, verūmetiam vtilem esse? Cum ina-

nima-

nimatorum quoq; & ratione carentium vires, ea mirū
in modum reficiantur & restaurentur? Terra enim,
arbores, cæteraque id genus, nullo modo possent pro-
ferre fructus suos, nisi fessa statutis temporibus quie-
uerint. Ait enim pòëta.

Illa seges demum votis respondet auari

Agricolæ, bis quæ solem, bis frigora sensit.

Illius immensa ruperunt horrea messes.

Igitur quando huiuscemodi sese offeret occasio, li-
cebit & nugas, quæ hîc proferuntur, inspicere, atq; ijs
animum relaxare. Neq; Illustris ac Magnifice Dñe fe-
res indignè, quòd sub auspiciis tuis eas diuulgauerim,
tanta grauitate, & eruditione, præstâti Heroi, non fru-
giferas modò, sed etiam necessarias fore confido; vt
quem sciam tractatione maximarum rerum semper
præpediri. Ergo mirificam capies voluptatem, dum
à seriis rebus paululùm animum & cogitationē tuam
auocaueris, eos mores leuissimorum, & non adè iu-
dicio magno spectandorum homuncionum (quâuis
auribus tuis fortasse indignorum) hîc cernes. Ratio-
nem naturæ frequenter hîc miraberis. Mitto enim
quod plerique nihil ardentius desiderent, quàm id ge-
nus vaticinia cum animi alacritate speculari. Neq; ve-
rò Tibi mirum videri debet, me his ludicris seria ad-
miscere. Id namquè Seneca optimus morum infor-
mator & magister, præcipit, cum inquit: *Quemadmo-
dum celator, oculos diu intentos ac fatigatos remittit, atq; re-*

uocat

uocat, & (ut dici solet) pascit : Sic nos animum debemus aliquando relaxare : & quibusdam oblectamenti reficere : sed ipsa oblectamenta opera sint. Ex his quoq; si obseruaueris, sumes quod possit fieri salutare. Parua scilicet hæc sunt quibus singularem quam multi quotidie experiuntur gratiam ac beneuolentiam Tuam, aucupari uelim. At uerò cum nihil statim & inceptum sit & perfectum, minutioribus hisce gratiam promereri cuperem. Nam & maximarum rerum, non maiora plerumq; initia exitere. Meliora igitur præstabimus dum dabitur amplior opportunitas, & fortuna lætioribus nos aspiciet ocellis. Quocirca, suscipe læta fronte, Illustr: ac Magn. Domine lucubratiunculas hæc meas, & meum potius in his animum, qui nihil cupio magis, quàm me tibi officiorum meorum promptitudine commendare, & gratiam Tuam hoc qualicumq; labore promereri. Vale Illustris ac Magn. Domine diu atq; felix; sed & humilis serui tui memor. Dat; Cracouia. Anno M. DC. XI. vltima Decemb.

Illustri ac Magn. Domin. Tuæ

Addictissimus;

Sebastianus Sleskowski.

COMMENDATIO OPERIS.

Vaticinat liber hic cunctis de gentibus, inò
Qui casus venient non venientque refert.
Ergo hunc volue librum lector sapere ut videaris.
Sint licet hæc parua ast scire ea quemque iuuat.
Nummos incusas? emitur sapientia magno.
Ergo sit in damno gratia grata tuo.

Ioannis Silnicki.

A L I A.

Si me fortè rogas quid continet iste libellus?
Informat mores, acta futura canit.
Haud adhibenda fides semper, quæ nuncia cælo
Vates desumunt, quiq;ue futura canunt.
Non semper credenda Ceres fallacibus aruis,
Nec semper viridi concaua puppis aquæ.

Stanislai Silnicki.

A L I A.

Si quem cura premit, contractam exporrige frontem
Huc oculos vertens, id bene namque potes.
Si veterem, quærisq; nouam rem, multa videbis,
Quæ genium possunt exhilarare tuum.

Samuelis Silnicki.

A L I A.

Multa legit, quicumque bona sua mente reuoluit
Facta, sed ille magis scit, qui in honore legit.
Ergo docet liber hic non vanam mente Sophiam,
Suadeo volue librum hunc qui cupis esse Sophus.

Gabrielis Silnicki.

A L I A

ALIA:

CLarus moribus esse concupiscis,
 Naturæ vaticinia ista volue:
 Accedet recreationis vsus,
 Inter. seria nil nocet iocari.

Petri Silnicki.

AD LECTOREM.

NON eram nescius Candide Lector, cum hæc meas lucubratiunculas literis con-
 signare in animum induxisssem, futurum esse, vt hæc mea opella in doctorum ho-
 minum vituperatione grauißimam incideret. Quidam enim lenitatis me arguent,
 quòd leuia & ludicra tractem. Quidam verò simplicitate styli offendentur. Quorũ
 ego sic retundo obiectiones. Ac primum, quoadtinet qualitatem materia, breuiter
 respondeo. Fateor equidem leuem esse materiam, sed studiosè tamen & ex industria
 me illam assumpsisse pertractandam, nempe, non vt docerem aliquid (quanquam mul-
 ti multa, eaq; vitæ comuni proficua, hinc haurire possunt) sed vt ad tua legenda graui-
 ora illa scilicet, quæ tu benigne Lector serio fortasse scripsisti, ludicris istis seßos, prouo-
 carem & incitarem. Quo nomine debes mihi gratias agendo, esse iudex & æquus &
 mitis, non inuidus, non malignus. Alterũ autem sic diluo. Simplicitatem Lectoris
 simplicem stylum requisuisse putabam. Neque enim adeò Tibi, qui magis ardua & ele-
 gantiora scribere legereq; consueuisti, quam potius meis benefactoribus & amicis, ani-
 mi releuandi causa, hæc deuouentur. Quapropter non debes sugillare, non detrecta-
 re, non insectari. Neque enim ita me amo, vt hinc ingenij aliquam laudem acquirere
 cupiam, vel doctrinae alicuius ostentationem velim aucupari. Vale, & hoc quicquid
 est, æqui boniq; consule.

DE CHRIS.

DE CHRISTIANIS VATICINIVM.

AC primū quidem breui verborum symmetria de quatuor nationibus perstringam. Inter quos Christiani populi primum se offerunt. Christiani igitur sunt duplices. Alij veri, & hi sunt boni Catholici. Alij non veri. Non veri rursus duplices sunt. Alij qui nec videntur esse Christiani, nec sunt, & hi sunt Hæretici omnes omnium sectarum. Alij qui videntur quidem esse & non sunt, veluti rustico orichalcum aurum. Et hi quidem sunt mali Catholici, qui etiam in sacris literis designantur per paleas tritici. Horum omnium est imago & similitudo in corpore nostro expressa. Nam quemadmodum in nostro corpore alia sunt membra, vt Caput, thorax, manus, pedes, & alia minutiores partes. Item sanguis, ossa, cæteraq; similes partes, quibus sanis nobis bene est. Ita quoque in Ecclesia sunt primo boni Catholici, qui credunt Deum esse trinum in personis, vnum in essentia, qui vnam sanctam Ecclesiam Catholicam Romanam Apostolicam puro corde, ore, & opere profitentur. His sancta mater Ecclesia tanquam propriis membris gaudet, ac delectatur. Et sicut in eodem nostro corpore sunt humores prauis ac noxijs, vt cholera, melancholia, phlegma: & excrementa, vt stercus, vrina, mucus, sputum, sudor, quæ corpus tanquam sibi nociua ac contraria expellit. Hæc autem antequam egerantur, vehementer nos excruciant, eiecta autem omni dolore leuant: Sic etiam Ecclesia Dei antequam molestissimum onus hoc & tormen ventris sui (hæreticos nimirum) deiciat, grauissimè eam affligi excruciarique est necesse. Iam verò vt deiciens non potest non perfundi gaudio, dum sentit se onere leuatum esse: pari ratione, dum fætida ista excrementa, qualia erant illi non bipedum modo, sed quadrupedum etiam impurissimi Diabolicæ sectæ assertores: Arius, Hus, Caluinus, Lutherus, & sexcenti alij hæreticorum antesignarij, & infernales titiones: quos mater Ecclesia ex gremio suo, tanquam ex aluo cum mordicatione foras egressit, & gehennæ destinauit. Denique sicut in corpore nostro sunt multæ superfluitates, vt sunt pili, vngues, verrucæ, & id genus alia, quæ quamuis non sint membra nostri corporis, tamen ex eo profecta, ad illius ornamentum pertinere videntur.

eur. Et quoniam hæc non cruciant quidem, sed, producta supra modum, leuiter molestant, idcirco solent radi, præcidi, atque foras vel in ignem deijci: Non secus mali Catholici, etiam si partes nostri corporis, & membra capitis eiusdem quodammodo esse appareant, non tamen ob hoc sunt. Et quoniam excreti & multiplicati inter nos, deformant, deturpantq; corpus Ecclesiæ, idcirco præcisi ac in fasciculum colligati in ignem proijcientur, tanquam nulli vsui apti. Age verò, vt hæc omnia, quæ hæctenus de Christianis dicta sunt, alicui vsui nobis esse possint, vaticinijs post habitis, medicum agam. Ad vos igitur ô viri in magistratu positi verba facio, vos mea spectat oratio. Si vultis futuris annis sanitati vestræ bene consulere, nec ad mortem ægrotare, hæc quam vobis medicinam affero sumite. Purgate corpus hoc vestrum, potestis enim saltem velitis, Ciuitatē intelligo, noxijs humoribus scilicet hæreticis, qui sunt sentina omnium malorum, perpurgate, & perfecta sanitate perfruemini. Præscindite vngues nimis prominentes, radite cæsariem capitis vestri. Quod vos tunc primum præstitisse existimabitis, si eorum, qui in Catholicorum bonorum palliolo tantapatrant scelera, quanta ne inter gentes quidem, feras illas, & barbaras, audita vnquam fuere, non cultro vngues præscindi, non capillos nouacula radi volueritis, sed manus securi amputari, capita nebulonum ac tenebrionum omnium gladio, quem gestatis ad vindictam malorum, & defensionem bonorum, decollari contenderitis.

DE IVDÆIS.

Sequitur vt de Iudæis fatidis aliquid perstringam, quos Saturnus consensu omnium Mathematicorum designat. Quatuor verò eaque detestabilia scelera Iudæorum (omissa infinita colluue fordidum illorum) notare mihi visum fuit. Primum, Machinabuntur ad huc fraudes, dolos, imposturas, & quod maius est, multos spoliare fortunis, trucidare fænore contendent, sed eis non succedet, propterea, quia Saturnus Iudæorum Planeta in multorum Christianorum domibus sequentibus annis decurrens, docebit eos hanc eandem artem Iudaicam, ita vt illis diebus non facile queas dignoscere, vtrum plerique nostrorum ioco, vt in comædia, anserio Iudæos agant. Veniet enim tempus, quando non solum Iudæi, verum etiam multi Christiani pecuniam suam in fænore collocabunt. Sed quid dico veniet? iam venit. Nam ante 4. annos scio quendam Ciuem Polonum in

tractu Craconien. datis fanori florenis quadringentis, ex eadem pecunia fenus centum flor. sibi accepisse, ab altero nobili. Itaque factum est, vt qui volebat mutuos accipere quadringentos florenos, quot nimirum opus habebat, trecentos accepit. Qui quidem fanerator est mihi bene cognitus. Sed ne ei constare inuidiam videar, potius subticendum esse duxi. Nam vt corpus umbra, sic virtutem sequitur inuidia. Est scilicet hæc non postrema politica virtus quærendi opes. Audiui & alterum quendam hoc idem facinus patrauisse præsentis anno, cuius etiam nomen eandem ob causam silentio inuoluo. Veritas siquidem odium parit. Hoc est primum scelus Iudæorum exitiale, quod hac infelici senecta mundi Iudæi communissimum habent cum plurimis Christianorum. Cui quidem sceleri iam paratus est ignis æternus. Iam enim omnes huiuscemodi iustissimo Dei decreto iudicati, & nisi resipuerint, cõdemnati sunt per prophetã. Quærit enim ille in spiritu: Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Tandem respõdet: Qui pecuniam suam non dedit ad v. suram, Faneratores, tanquam isti soli essent peccatores, in sacra scriptura, omiſsis alijs, prædicantur esse alieni, atque inepti Regno Dei. Alterum atrox facinus horum canum famelicorum est, per totum orbem cædes puerorum Christianorum. Anno Domini 1494. in Vngaria Tiruanix Iudæi seniores cum Christianum adolescentem occidissent, & scelus patefactum esset, comprehensi, & victi, antequam pœnas darent, cruciatibus adacti, quatuor causas facinoris passi sunt. Prima, Gratia circumcisionis, quòd hominis Christiani sanguis intra circumcidendum præputio illitus, susteret cruorem, & saluberrimo adiumento foret. Altera, Fauorum: Nam si in ferculo alicui daretur ad comedendum, ad conciliandum animum admodum conferret. Tertia, Menstrui: Nam cum inter eos viri ac mulieres menstruum sanguinis profuuium iuxta patientur, epoto Christiani sanguine illico liberantur. Quarta, Consuetudinis, reconditiq; decreti, apud eos enim clam decretum erat, vt quotannis in aliqua regione Iudæi Christianum Deo sanguinem libarent. Tertium horrendum ac nefandum scelus recentiti gregis, Vatianum odium in Christum Dominum Deum & hominem verum Messiam. Vbicunq; enim suboltecerit vestigia præsentix illius, quærit eum trucidare, quærit animam innocentissimi pueri, cum crudeli Herode, in diuinitu mo Eu. charistix sacramento, quem ibi præsentem adesse credit, eripere. Testis est Casimiria Craconien: testis Polnania, testis Bochnia, & alia multa loca, quæ recensere non est præsentis negotij. Vos vos o

Magistratus supremi appello. Si quem certo persuasi essetis voluntate peruersa & obstinata furari cupere Principem aut Regem vestrum, si demum huius Principis vestri vitæ aut honoris insidiatorem noueritis aliquem, nonné eum continuo acerrima morte è vita tollendum esse duceretis, & decerneretis? Hic est Rex, hic Princeps vester Christus Dominus, hunc Iudæi non semel sunt furati, huius saluti & honori non semel sunt insidiati; imò occiderunt, interfecerunt, trucidarunt, & huc vsque insidiantur. Cur per Deum immortalem quos iam pridem cruci affixos esse oportuit, liberos per regnum vestrum vagari finitis? Tollite malum de medio vestri, & manus vestras sanctificabit. Quartū scelus, videmus nonnullos verporū, causa sui turpissimi lucri veste clericali in dedecus sacri ordinis abuti. Hoc autem faciunt non nisi, qui sese coram imperita plebecula iactant atq; ostentant Medicos, hæc q; veste sola sibi opinionem aucupantur. Vultus enim ex veste iudicat. Vnde est illud, quod omnes togatos ac palliatos sacerdotes appellet, etiam si non sint. Cuiusquidem rei callidus Iudæus non ignarus, in ouium vestitu, vt ita dicam, medicum sese insinuat ingratiæ miseræ acieiunæ plebeculæ in Polonia Sed, proch dolor, cur tantum malum viget in Polonia? cū in alijs regionibus, vbi leges diligenter ac religiose custodiuntur, hoc facinus Iudæum impium paulo affigit, & ad mortem malæ crucis adigit. Adco Iudæus nusquam non imponit. Pudet quidem dicere, sed tamen in medium proferam. Ante annos aliquot, cū primum media Quadragesima Cracoviam venissem, nec adhuc forte quempiā nossem, veni in adē Dnæ Mariæ, vt tanquam verus Catholicus cōfiteri possem peccata mea, sed cū neminem Sacerdotum reperissem, exiui. Interim dum oculos conijcio in turbam, ecce Iudæus ante ipsos fores templi adstat, amictus veste sacerdotali, Doctorem sese medicum iactans, vltra progreditur, ne à Scholaribus, quibus est perpetuū cum Iudæis odium, interturbetur, Inscius conditionis ille cuius fuerit, & generis, reuerenter aperto capite accessi ad eum, & rogavi, vt confessionem meam pro suo pastoralis officio exciperet. Expalluit ille præ timore: Verebatur enim, ne ex eo pœnas sumerem, propter pudorem, quo vehementer suffusus erā, & cuius ipse causa erat mihi. Quocirca quæro ex vobis o Antistites, cur hoc cedit illis impune? quod contra promulgatas leges eiusmodi vestitu in contemptum Sacerdotum superbiant, & publice eis amicti incedant? Cur non pœnam contumaciæ subeunt? & recutitus à toga & pallio ad tunicam, & crocatam detruditur? Hæc de Iudæis.

DE TURCIS.

Primus qui Regis Turcarum nomen tulit, tantiq; imperij fundator extitit, à tenui Galaciæ oppido in Scythia, quod Othomanicum hodie appellatur, Othomanus est dictus, quod nomen postea in familiam transijt. Cœpit autem Othomanicæ domus imperium Anno à partu Virginis M. CCC. quamquam quadringentis ante annis Turcas ex Scythia profectos, in Asia sedes occupasse, compertum est: qui tamen Regem aut imperatorem ab initio non habuerunt, ut pote qui diuisi per Terrarchas, & regulos, cum imbellibus Asiæ populis Constantinopolitanisq; Cæsaribus suo arbitrio bella gerere conluescent: quanquam eos aliquando in vnum consentire coegerit communis metus à Gothifredo Bolionio vniuersæ Asiæ illatus. Colunt isti populi Maumethen, non quidem diuino, ut quidam rudiores existimant, cultu, sed eo, quo Iudæi Mosen. Hic Maumethes asserbat se à Christo verbis manifestis promissum fuisse, scriptumq; esse in Evangelio: Prædico vobis post me venturum esse Dei nuncium nomine Maumethen, spiritum veritatis, qui docebit vos omnia. Ceterum ea machinatio & callida erat & ridicula. Quippe ante Maumethis aduentum causa nulla erat, quare potius Maumethis, quam Pilati, vel Iudæ, vel Antichristi nomen Evangelio subtraheretur. Falso igitur nomen suum posuit, vbi apud Joannem Dei spiritus promittitur. Prognosticon hoc de illis verum esse potest: Armis imperium suum, donec durabunt, tam defendere, quam proferre conabuntur, quod conijcere nullo negotio quis ex eo potest. Quoniam vetus atque perpetuum eorum institutum est, vt intrant templum supplicandi causa imperatori, Talismannus ædituus sacerdos occurrat, claraq; voce pronunciet, vt meminisse velit, imperiũ, quod iustitia & virtute bellica partum sit, non alijs quam istis artibus conseruari, propagandiq; oportere.

DE SCYTHIS.

Scythia est regio septentrionalis latissima, in duas diuisa partes, Europæam, & Asiaticam, vtriusq; varix ac prope innumerabiles gentes. Sciendum autem est, Scythicum imperium non tantum antiquitate, sed etiam vastitate locorum & numerositate gentium suarum longe superare ditiones Turcicas: si quidem ipsi inter se non

tantum loca regionum, verum etiam nomina illarum videre neque-
 unt, ne dum nos Christiani. E quorum numero, Georgi, & Alani (te-
 ste Sab. lib. 6. Ep. 10.) Scythæ sunt. Pars regni huius trium dierum
 circuitu, tam densa obducta est caligine, vt ob tenebrosam speciem
 nemo locum subeat, nec cernere sit aliquid in ea densitate tenebra-
 rum. Qui in proximo habitant, exaudiri aiunt inde voces hominum,
 & gallorum cantum, hinnitum equorum, nec horum quicquam vide-
 ri, regionem ipsam Anisen vocari. Fluit ex ea terra amnis, qui suo in-
 uectu arguit locum non esse sine humano cultu. Haytonus qui ad
 hæc vsque loca se peruenisse ait, auctor est in Georgianæ gentis mo-
 nimentis proditum. Christiani cultus manum ingentem in ea olim
 loca compulsam impia Sauorini Regis Perlarum insectatione. Cate-
 rum cum hostile ferrum fugientium cervicibus immineret, miraculo
 euenisse, vt profuga multitudo, tenebris sit repente obsepta, in minu-
 tissimi valli speciem. Ex quo iam non difficile est diuinare Tartaros
 non fore quidem cupidos dilatandorum imperij sui terminorum, sed
 auitis, modo illas in pace retinere possint, contentos futuros. Verum
 tamen illi feri ac furiosi latrones contendunt, atque elaborabunt, se-
 quentibus annis in vicinum illis regnum, quod est Poloniæ, excursi-
 ones perpetuas facere, vt multis opibus spolient ac denudent ciuita-
 tes, oppida, rura, ac pagos exurant, pecudes abigant, plures trucidant,
 plurimos in captiuitatem abducant. Quos tamen per Dei gratiam, ni-
 si forte discordia, interitus Rerump. obstiterit, fortiter resistendo &
 pene quotannis cadendo nostri, a conspectu suo longe remouebunt,
 & in vastis illis solitudinibus quasi obligabunt. Nec vt voti sui com-
 pletes fiant in Germaniam, totamq; Christianitatem, quam veluti mu-
 rus ab excursionibus Turcarum, Tartarorum, & aliarum vicinarum gen-
 tium tutantur, perumpere patientur. Quo nomine multum se fateri
 deberent Polonis vix grati erga Poloniam siue eius incolas Germani,

DE CRACOVIA.

INCOLE & habitatores Cracouien: proximo & sequenti-
 bus annis non poterunt, tutè & tranquille, ac placide, vi-
 tam degere, propter aspectum Martis: Duobus enim ingen-
 tibus prementur malis. Quorum primum erit bacchatio: Instabunt
 enim quidam furiosi grassatores, imò potius latrones, qui à prima
 face noctis, vsque ad primum sæpè diluculum omnia loca, omnes
 plateas,

plateas, vicosq; circumeuntes, in eos, quoscunq; armis, & viribus sibi imparos deprehenderit, vel etiam quos imbelles agnouerint; fauientium instar ferarum debacchabuntur: eos vero, qui sibi superiores visi fuerint, non aliter atq; oculi noctuæ lumen solis, aut Crocodylus persequentem se effugient. Sunt enim simillimi Crocodylo, cuius hanc ferunt naturam, vt persequentes se fugiat, fugientes autem perniciosissimè persequatur. Equidem facie illa & colluione hominum (quos passim Clepardientes milites vocamus) sub concauo lunæ quid potest esse vilius? quid abiectius? quid sordidius? In quos verè illud quadrat: Nos numerus sumus & fruges consumere nati. Cùm enim labores hominum isti gurgites ac voragines depascant, ac heluuntur, ipsi verò in commune sua operamihil conferant, tantùm singuli, singulis diebus annoq; ciuitati liguriunt, quātum vno die inuita ti conuiuæ 305. consumerent. Vnde patet si sint eiusmodi homines centum (sunt autem mille) quantum bonorum hominum panis singulis diebus auferant ac deuorent. Interdium vrsi ac lupi isti carniori in receptaculis suis delitescent, quandoq; etiam speciem bonorum simulantés ac gerentes, in solem procedere non verebuntur, conuersariq; cum hominibus audebunt. Hespero autem oriente, se ex ipsidem repente tanquam serpentes è latibulis suis efferent. His non erit nouum, vestibus, nullo habito respectu sexus, ætatis, conditionis, dignitatis, exspoliare, imò (pròh dolor) denudare. Memini Anno Domini 1609. in platea (si bene teneo) S. Stephani, cuiusdam ciuis famulam missam allatum Cercuisiam suæ heræ, vbi extra limen prima noctis egressa est, illico omni vestitu priuatam & spoliatam fuisse: Clamauit illa, vā ingemabat, nil profecit. O si adstitisses tunc, quasi rursus ex utero materno recens prodijisse eam videre potuisses. Non erit præterea nouum, simulare se cum alijs armis decertare, iaculari, nonnunquam vt commodius, quod est intus reconditum, furentur, effringent multorum fores, auellent claustra, non erunt pigri ad cantandum, clamandum, vociferandum, ne deferatur strepitus ac stridor ad aures patris familias, suorum ué quempiam. Has sordes ac faeces Ciuitatis, quidam alias honestiores imitabuntur, non quidem causa furandi id facient, sed quia, decepti similitudine (cùm præclarum sit gerere bellum contra hostem Patriæ) speciosum quoque illi putabunt in via lapidea militare. Et est captio Sophistica. Hic non possum satis mirari quosdam Thyrsiferos, qui quamuis diligenter Elenchos Arist: audierint, vnico tamen hoc sophisate tam facile illaqueentur ac irreciantur. Plures tamen ab aulis negotij inopia

debaccha.

debacchabuntur. Paucissimi omnium artifices manuales, scient enim se non ad bacchationem, sed magis ad crepidam esse natos. Huc accedet, quod edocti suo suorumq; periculo sapient, iuxta illud PHryx plagis melior. Tenebunt enim recenti memoria, quæ ab his omnibus, quos supra enumeravi annis superioribus, dum tēpore nocturno saxa volabant, acceperunt. Ante aliquot annos incidi in quendam magnum atq; honestum virū, qui mihi certo certius affirmabat, non pridē hæc Legato Sac: Cæs: Mai, accidisse. Hic missus erat in Poloniã ad Sac: Reg: Maiest: qui vt Cleopardiæ pedē fixisset, cōspexit furiosorum & bacchantiū virorum multitudinem; quorum quidam (vt nostris mos est) vociferare, quidam quasi ebrj minitari, quidam ad arma prouocare, gladios euaginare, quidam multitudinem plebis in fugam vertere, ceperunt. Tantis malis perterritus Germanus, ex equo decidit, & in fugam se coniecit, ratus enim intestinum & Civile bellum, exortum fuisse (nunquam enim antea fuit in Polonia) ac ob id vitam suam in medium periculum proiectam, vt saluus & incolumis euaderet, subito Cracouiam se recepit. At cum & illic non absimilia conspexisset, quosdam enim bombardas explodere vidit, quosdam se insequi aduertit, miser vehementi terrore percussus, in templum D: Marci profugit, & ceruo velocior ibi se abscondit, existimans se ibi periculum euadere omne. Etece Monachus quidam nomine Ioannes eiusdem conuentus incolæ, forte fortuna pertrāsiens, (missus enim erat à superiore petitum eleemosynam) in platea grauius vulneratus, ducitur in Monasterium, vix incedit, sanguis silli non potest. Quo animaduerto Germanicus ille Orator, hæc in animo suo cœpit cogitare: Si domestico, & quod maius est, sacerdoti, præterea imbelli Monacho, qui nulla secum gestat arma, non est paratum, qua ratione ego, cum sim alienigena, hic tutus esse poterō? Ergo cursu præpropere in arcem Regalem euolat, tanquam locum tutiorem. Nec multum itinerris confecit, & iam iterum videt in foro iacentem occisum hominem, eminus hominum turbam aduertit grassantium, gladios stringentium, passim in obuios debacchantium. Tandem secum ipse sic loquitur: Iam non est cur dubitem, quin arx Regia sit clausa, vt Serenissimus Rex ab incursione istius vulgi indomiti, & seditiosi sit liberior. Non mihi ad eum patet interim aditus. Quocirca reuertar ad Sac: Cæsar: Maiest: & omnia quæ oculis meis vidi, quæ auribus hisce audiui, referam. Qui cum redisset, flexo poplite coram S.C.M. in hæc ferē verba prorupit: Primò omnium ô Cæsar inuictissime, Deo meo gratias, quantas mente concipere possum, ago & habeo, qui me hucusq; illæsum, &

incolumem

incolumem reduxit, nec manibus seditiosorum hominum discerpi
 permisit. Deinde nuncio tibi miserimam esse faciem Civitatis Craco:
 plena est cumultu, plena seditiosorum hominum multitudine, ple-
 na bello intestino, ac domestico. Nulla pax ibi viget, mortalium ge-
 neri placidissima, non tutus in plateis transitus, non in priuatis ædi-
 bus commoratio, non in templis, vbi Deus Opt: Max: solet adora-
 ri, & pia mente coli, vlla quies habetur. Arcis Regiæ portæ omnes
 occlusæ, & obstructæ sunt, vnde nemini licet ad Regem accedere.
 Idcirco en & ego rebus infectis coactus sum redire ad S. C. M. T. &
 hæc tibi nunciare. His auditis Cæsar infremuit, & tristatus est veho-
 menter, & turbato erat animo. Interim quidam Polonus nobilis non
 ignarus legum Patriæ suæ, morumq; populi, qui tunc in aula Cæsaris
 commorabatur, volens persuadere Gentem Polonam excelsi esse a-
 nimi, nec adeo horridam & barbaram erga cæteras gentes, hæc orati-
 one animum Cæsaris mœrere leuauit, sicque eum blandis verbis ag-
 gressus est detinere: Esto bono animo & placabili, ô Cæsar inuictissi-
 me, neque quicquam pertimescas de Polonia, aut inhabitantibus e-
 am, turam tranquillamq; pacem Serenissimus Rex, Senatus, & popu-
 lus Polonus trahit. Non bellum, non ciuilia dissidia, sed mores & vali-
 di pectoris ausus vidit hic orator. De more enim & antiqua consuetu-
 dine est receptum apud nos, vt paustus multis & varijs armis vir mili-
 taris incedat, ita vt si videris, potius vendere velle, quam illis vri, di-
 xeris. Militia est stolidorum intra muros iaculari: fortitudo in foro
 cades agere, & stragem ingentem edere: laus imbelles armis repelle-
 re, fugare, auertere: virtus, siue plebeum, siue Nobilem occidere, i-
 gnavia proprijs viribus aduersarium suum non vlcisci, sed eum in ius
 vocare. Taceo peiora. Hæc & similia, cum illa sua satis diserta oratione
 (vt erat orator in aula Cæsarica præcipuus) Polonus narrasset, atq; in
 laudes eximias Gentis suæ excurrisset, omnes simul fremebant, sus-
 pensiq; & quasi obstupefacti stabant. Tandem Cæsar ridere, omnes
 cachinnari, legatum libillis excipere cæperunt, eò quod talis casus e-
 uenisset minus rem ipsam consideranti. Ac vt eo iam vnde digressus
 sum, reuertar, aio. Si magistratus volunt, vt Ciues sui ocio fruantur
 iucundissimo, commodissimoq; si que cupiunt, & remis (vt aiunt)
 velisque contendunt, vt fabulam hominum euadant, & risum extra-
 rum nationum euitent, perpurgent ciuitatem suam, eiciant lutum
 fætidum eius, eluant sordes vbiq; scatentes, alias non erit pax. Se-
 cundum multo execrabilius malum premet atque vrgebit hanc ciui-
 tatem, perpetua discordia, certus Rerumpub, interitus, inter ciues re-

gnabit. Cuius causa erit diuersitas cultus Deorum. Quæ enim partici-
patio, iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas lucis ad tenebras?
Quæ autem conuentio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cum infi-
deli? Qui autem consensus templo Dei cum Idolis? Dominabitur
autem tam diu hoc malum, quamdiu vel vnus in ciuitate manebit,
qui religionem puram & orthodoxam fidem Romanam velit con-
spurare. Quoniam posita causa ponitur effectus, & sublata eadem,
tollitur quoque, vt Philosophus verissimè dixit. Non est itaque sapi-
entis putare, vt durantem causam non possit effectus consequi. Sed
quid opus est multis? Commemorate vobis omnes tu multus atque
seditiones ciuitatis huius vestræ, ab illo anno infelicissimo incipien-
tes, quo primùm hoc genus Gabaonitarum à Tartareo Orco emissum
apud nos peregrinari cepit. Commemorate & inuenietis nullam se-
ditionem maiorem, & vobis periculosiorem vnquam accidisse, quam
eam, cuius causa Hæretici fuere. Vidistis oculis vestris innocentissi-
mum sanguinem, proxime præterito anno à rabida Hæreticorum
frendentiũ colluione passim effusum esse. Hi enim lupi, ne videren-
tur exuere vestitum ouium, non ipsi omnes suis manibus cruentis,
& sacrilegis, sed precio conductis ac mercenarijs, illam quam semper
spirant, siue coniuuentibus, siue annuentibus ijs quos prohibere
potius decebat, eadem & occisionem Christianorum fecerunt. Ec-
cum neminem Catholicorum sibi resistere, ne dicam vim aliquam in-
ferre, vidissent, suam verò insatiabilem crudelitatem iam iam exerce-
re, ad id eos instigante Cacodæmone, decreuissent, quoluis obuios
Catholicos sine delectu necandos trucidandosque denotauerunt. No-
tis enim quam fortes sint milites pueri, tamen horum illi non paucos
scelerati iaculis & bombardis traiecerunt. Nostis quam pugnax vita
Sacerdotum, tamen quendam presbyterum, nomine Iacobum Wlo-
szanski, vitæ integerrimæ, ac innocentissimæ hominem, ad eadem om-
nium Sanctorum vicarium, in medio cimiterio horas Canonicas re-
citantem, grauissimis vulneribus affecerunt. Hæc sunt funestissima ini-
tia, quibus nisi in tempore occurreritis, actum de vobis. Nam præ-
ter incommoda assiduum multus, tales erga vos ministros ventris sui
cognoscetis, quales vicina, & aliæ plurimæ gentes remotiores exper-
telunt. Cauete igitur, si qui tales estis, ne cum Iuda Iscariothe religio-
nem Catholicam, Christianam, atque adeò multo potius Christum
ipsum triginta aureis ministris Sathanæ diuendatis, atque in manus
peccatorum tradatis. Quod si feceritis, accipietis mercedem fratris ve-
stri Iudæ. Non affirmo, non nego, bene tamen omnia cupio.

DE MULIERIBVS.

VT quoque de garrulo atq; vaniloquo grege mulierum bene moreri possimus, ex ijs, quæ multi multa vaticinia de mulieribus literis consignarunt, placet pauca in gratiam illarum afferre. Quale est cumprimis illud, quod inueni in quodam veteri codice: Mulier hominis confusio est, continua sollicitudo, indeficiens pugnua, quotidianum damnum, solitudinis impedimentum, a iuuentutis naufragium, animal pessimum, pondus grauissimum, alpis insanabilis, humanum mancipium, & vt ait D. Chryostomus: amicitia inimica, inenitabilis pœna, necessarium malum, naturalis tentatio, desiderabilis calamitas, domesticum periculum, deletabile detrimentum, mali natura bonie colore depicta, malum omni malo peius: si iniuriam patitur, insanit: si honorem accipit, extollitur: si potentis vxor sit, non cessat nocte atq; die callidis stimulare sermonibus: blanditur nequiter, & quod vult, rapit violenter. In summa: Omnis mulier sagita Dæmonis, insatiabilis vorago, ianua inferni. Nonnulli fœminas monstra esse hominum aiunt, & propter calorem deficientem nasci. Quod idem iterum Diuus Chryostomus comprobat: Nulla bestia incomparabilis mala mulieri. Et Mim. Mala vxore pœna nulla acerbior. Nec ab his dissentit D. Ambrosius: Magna animæ amaritudo est, in domo vxor tristis. Vt interim missum faciam Cicero-rem, cuius hæc de muliere extant verba.

Fœmina nulla bona est, quod si proba visa aliquando:

Nescio quo fato res mala facta bona est. Vnde illud peruulgatum:

Aspide quid peius? Tygris quid Tygride? Dæmon.

Dæmone quid? mulier, quid muliere? nihil.

Quo fit, vt multi, cum superent Dæmonem, cedant tonitrui mulierum. Id Socrates Philolophus expertus est. Quod attestatur Fulgencius: Mulierum verbalibus vndis, & Causidici cedunt, & pragmatici mutiunt, Rhetor tacet, & clamorem prece compescit. Auguror itaq; proximo anno & alijs sequentibus, non fore fidas maritis suis, ne dum amatis. Viros quidem in ore, amatos in corde gestabunt. Anima autem plus est vbi amat, quam vbi animat, illudque Catulli completum iri:

Mulier cupido quod dicit amanti,

Invento, & rapida scribere oportet aqua: Hinc quidam:

Non est in speculo res, quæ speculatur in illo:

Apparet: Et non est in muliere fides.

RIDICVLA SED IVCVND A

quædam Vaticinia de A. D. I 6 I 2.

& I 6 I 3. aliis que sequentibus.

Ex Astrologia Ioachimi Fortij desumpta.

**Dominus
Anni.**

Proximo anno, inter sydera sol princeps erit, inter animalia homo, inter feras Leo, inter metalla aurum, inter cibos caro, inter

**Qualitas
ægris.**

potus genera vinum, inter spiritus Deus. Ver erit calidum ac humidum, æstas calida & sicca, Autumnus frigidus & siccus. Hyems frigida, & humida. Æstate erunt quandoque pluuiæ, interdum fulmina ac tonitrua: aliquando cadent grandines, niues, præcipue æstate, dominabuntur. Serenitas erit circa orbem solis, frigus vigebit in extremis Zonis, & altis montibus. Calor & siccitas futura est sub Signifero, ingens humoris copia erit circa mare Tyrrhenum, ac Ionium, &

Morbi.

maxime in Oceano. Cæci parum aut nihil videbunt, surdi male audient, muti non loquentur. Senectus eodem anno erit inmedicabilis propter annos qui præcesserunt. Complures ægrotabunt, plerique morientur, & ante senectutem. Sani melius se habebunt quam ægri.

Bellum.

Bellum erit inter aucupes & aues, inter piscatores & pisces, inter canes & lepores, inter feles & mures, inter lupos & oues, inter Monachos & oua. Multi interibunt pisces, boues, oues, porci præsertim in Autumno, capræ, pulli, & capones. Inter simias, canes, & equos, mors non tantopere sauiet. In aliquibus locis erunt cædes ac homicidia.

**Metalla.
Annona.**

propter aspectum Martis. Aurum erit carius argento, plumbum erit mediocris precij Non pauci inopia laborabunt. Reges & principes satis bene se habebunt. Vulgi fortuna, quandoque bona erit, interdum aduersa, aliquando mediocris. Diuites melius se habebunt quam pauperes. Circa Martium oues minoris ementur quam boues aut e-

**Itinera
Ecclypsis
lunæ.**

qui, erit bonum edere capones, pauones, perdices, & bibere optima vina. Periculosa erit nauigatio in Oceano occiduo, præsertim si orientur tempestates. Plenilunium erit in Martio, vel Aprili, quando luna soli erit opposita. Quod si ipsa tum in caput vel caudam Draconis inciderit, occultabitur tantisper, dum rursus ex vmbra terræ emergat. Vnde varia erit in terris rerum mutatio, furta, adulteria, alex, homicidia, ebrietates, blasphemix, hæreses, & id genus alia, quæ Deus auertat. Si non credis, vide hac de re Arist. lib. 14. Physicorum cap. vltimo paulo post finem.

Vaticinia

Vaticinia notatu digna de Nouerca.

Non licuit mihi in meis vaticinijs, sicco (vt aiunt) pede nouercas transire, ne, si fortè se contemni à me arbitrarentur, iniquo erga me animo futuris annis sint, cum etiam illæ de nobis, quibus eas aliquando habere contingit, similiter mereantur. Ne, mo autem mirabitur, Nouercam peiorem esse pessima quavis muliere, qui ea, quæ paulò superius de mulieribus, in communi, literis mandauit, perspecta habeat. Nam præter id, quòd sit mulier, est etiam nouerca. Itaq; cum binas causas habeat suæ perueriæ malitiæ, quid mirum est esse eam improbam? Imò verò, si quando bona est, obliuiscitur naturæ suæ duplicis. Sed ne ei facere iniuriam videar, si nimirum rem nudis verbis prolatam, certis & euidentibus rationibus, & argumentis non comprobauero, in gratiam illius, proferam in lucem, de illa antiquorum præsentissima testimonia. Neq; enim veteres illi viri, benigniores vnquam erga se nouercas experti fuerunt. Sic namq; de sua inquit Tragædus Seneca.

Tulimus seua iusta nouerca,

Hosilem animum, vultusq; truces.

Virgilius quoq; non absimile de sua scriptum reliquit:

Est mihi namq; domi Pater, est iniusta nouerca.

Quinetiam idem ipse Virgilius, non aliter atq; de veneficis & incantatricibus sentit, dum priuignis hanc præparat, contra illarum venena & incantationes, medicinam:

Media fert tristes succos, tardumq; saporem

Felicis mali: quo non præstantius vllum,

Pocula si quando seua infecere nouerca,

Miscueruntq; herbas, & non innoxia verba.

Neq; etiam ab hoc dissentit Ouidius ingeniosus Pòeta:

Lurida terribiles miscent aconita nouerca.

Cui Sententiæ assentit & Euripides, qui eam cum horrida vipera confert: *Inimica consequens nouerca liberis prius genitis, vipera nibilo clementior est.* Et vt multa in pauca contraham, illud solùm documento esse potest, quanto odio prosequatur nouercæ suos priuignos, quod passim ab Authoribus vsurpatur. Hi enim quando volunt exprimere acerbicatem & atrocitatem odij illarum, dicere consueuerunt: *Odiū nouercalē.* quemadmodum etiam dicitur: *Odiū vatniamum,* quo nullo videbatur esse crudelius: *Et nouercari* verbum quid aliud sonat apud Latinos, quam more nouercarum agere, hoc est, malignè & inimicissimè. Etenim nouercæ ferè omnes, odio quodā fatali prosequuntur priuignos: Nec aliam credo causam fuisse, quod Aphtonius Sophista non permisit deslere mortem nouercarum, sed potius

tunc maximè gaudere, lætari, & exultare præceperit, cūus verba subijcere mihi placuit :

Rideatur qui ad tumultum nouerca fuerit lachrymatas.

Quæ omnia cū ita se habeant, videant obsecro Patres, quibus est animus ad secundas nuptias, post defunctam vitam matrem, transire, an filijs pro perca scorpis, pro charissima matre, nouerca sit danda. Hoc enim ne antiquis quidem illis vnquam placuit, vt hac de re non ineleganter Euripides :

Nunquam duplicia connubia laudauero mortalium, nec binas matres habentes liberos. Quid ita? Quoniam vt ille ait :

*Nouerca priuignis semper malum, neq; amantes
Saluant, Phædrum inspicere & Hippolytum.*

Hæc velim intelligi de omnibus in genere nouercis, vna excepta, si est bona. Qua propter ego, cū mihi mors implacabilis, mors inexorabilis, mors erga omnes ferreum cor gerens, matrem eripisset, summis precibus à Patre meo petij, vt faceret, ne per suas nuptias, experirer benevolentiam alterius matris: verebar enim nimis eius naturam, & pessimos mores. Nam si mulierem, quæ suæ malitiæ vnicam tantum, quòd sit nimirū mulier, habet causam, ferre non possū, quo animo possem nouercā, quæ duplicem, quòd scilicet & mulier sit, & nouerca? Ex his itaq; auguror, omnibus sequentibus annis, nouercas benignas & beneuolas fore erga suos priuignos, si nullæ erunt. Nam vt superius dixi, non nisi sublata causa, tollitur effectus. Quippe nolentes volentes priuignos odio habebunt. Quoniam quod fatale est, necessarium quoque esse putandum est. Ne mihi ergo postea blandiatur nouerca. Hæc luat pulchra valde de nouercis scienda, quicunq; legis ea Domine, quibus & doctior fias, & animum, scrijs negotijs fatigatum, relaxes. Quò ergo iustum & verum laborem meum præmio decorabis? Satis mihi erit, si hæc quæ de nouercis diligenter collegi, atq; posteritati scripta reliqui, per te nesciant nouercæ: semper enim verum esse ratus sum prouerbum illud: *Noli irritare crabrones.* Quod si tegeris, & ego semper tutus ero ab illarum incantationibus, & tu maiora eaq; meliora indices à me expectabis. Ita fac & lapics.

De Iudicibus & Causidicis.

Miraris cur tot sint Iudices? Quia etiam tot leges, vt illis legis decem iustæ vitæ vix sufficiant. Hi verò an omnes iuste iudicent, me tacente, docet exemplum. Prætoris taurus in Rustici cuiusdam tenuis pascuæ transiliens, vaccam eius cornibus occiderat. Qui, damnatum acceperat, vel in hac re rusticus non sapiens prætorem adiit, & impunitate loquendi ex more datâ: Prætor (inquit)

(inquit) meus taurus tuam vaccam cornibus petijt, atque occidit, quid iuris? Ille incunctanter: Quid aliud (inquit) nisi vt vaccae damnum mihi tauri nomine praestes, aut taurum, si mauis, noxae dedas. Imò, inquit rusticus, ignosces imperitiæ meæ, nam lingua lapsus sum, praeposterè causam proposui: Nam tuus taurus meam interfecit vaccam. Tum Prætor nimium impudens: Isthæc inquit alia res est. Quod cum ita sit, neq; iustiores esse futuros quosdam sequentibus annis crediderim, siquidem his succedent nonnulli, qui vel ira, vel cupiditate, vel metu, vel gratia, vel falsa aliqua existimatione corrupti primo sese totos, deinde aliorum substantias, perdent. Hoc de malis tantum Iudicibus. Sed tamen adhuc non sumus tuti. Nam instabunt etiã quidã causidici, qui ne fame pereant, lites querēt, femina earum vbique spargent, mouebunt, augebunt detorquendis legibus, & controuersias malent constituere, quam tollere: idq; eis eo erit factu promptius, quod legum obscuritas antiam prauis hominibus præbebit, inflectendi eas quò voluerint, & different lites, in longissimũ tempus, vel in diè iudicij, vt vberior eis lucrandi spes affulgeat. Ita breui tempore quæ erant facilia & liquida, inuoluta reddentur omnia, & perplexa. Idcirco quondam ille Matthias Rex Pannoniæ, huic malo volens occurrere, Causidicos omnes regni finibus iussit excedere. Quod ego nostis nunquam euenturum esse vaticinor, cum eos longe abesse ab illorum veterum peruersis moribus videam.

De Mercatoribus.

Nescio quĩ fiat, quòd non tantopere nunc virtuti, vt pecuniæ studetur: quilibet enim attentus ad rem, quilibet ardet rerum habendarum cupiditate. Cauent omnes illud: *In qualitate video panno, in tali te colloco scamno.* Idcirco paupertatis onus patienter ferre recusant, debitum laborem cane peius & angue fugientes. Passim illud, & dicto, & facto, comprobant, quod Pœta inquit:

O ciues, ciues, quærenda pecunia primùm.

Virtus post nummos. Idcirco etiam mercatorum genus in bonorum numero, & hominum celebritate reponitur. Cum tamen Cic. in 3. lib. de Rep. dicat: Antiquitus nihil fuisse mercatoribus abiecius, nihil vilius, nihil sordidius, eò quod turpi lucro supra modum, eum alterius detrimento, omnes passim inhient. Rectè quidam: Negociatores, inquit, nihil habent sacrum præter vnum pecuniæ studium, cui se totos, eum Deo, consecrarunt, hoc pietatem, hoc amicitiam, hoc honestum, hoc famam, hoc diuina pariter & humana metiuntur, reliqua nugæ. Quid enim isti prædatores, mercatores volui dicere, semper hic erro, non audent tentare? vt dolis ac fallacijs suas crumenas dilatare, & facultates amplificare valeant? Sapè, imò fem-

per præ foribus sedentes, grauiore labore posthabito, doctè in emendo vendendq; , incredibilibus astutijs hospitem ementiumq; thecas exhauriunt, & emungunt. Sollicitis computant articulis, quid utilitatis & quantum illis accrescat nihil laborantibus, sed ocio perpetuo torpescunt. Apud Romanos, Lacedæmonios, & Thebanos, contra Mercatores lex fuit lata eiusmodi, vt nemini illorum Reip. muneribus præesse liceret, quod priuato magis quàm publico bono soleat inferuire. Etenim in Mercatura & nundinatione optimè exercitati, omnibus ciuibus Deum sanctosq; obtestando, bona eripere, & in se veluti aliquæ immensæ voragine, omnia absorbere conarentur. Hic est illorum iustitiæ culcus, hæc pietatis illorum ara. Iam uero si illorum quispiam ad obtinendum in Rep. Magistratū viam & aditum sibi, per aliquod virtutis, & officij simulachrum, patefacere voluit, ab omni mercatura, & negociatione per decursum decem annorum, tanquam post occisum Patrem, aut violata Superiorum numina abstinere debuit: vt hoc pacto, quæstibus hinc, Deorum religionem veluti contaminatam, abstinendo expiaret. Hinc Arist: inquit, 7. Polit. Mercatores non esse dignos, qui in Ciuium numerum ascribatur. Quia huiusmodi vita vilis est admodum, & virtuti penitus aduersa. Nam quod illis magis familiare est, quàm periurium? & omnis vitæ dissolutio? quid habent magis contrarium suisq; moribus diuersum, ac repugnans quam temperantiam? Etenim leui opera ingenti conflata nummorum copia, in omnè se effundunt viuendi turpitudinem, ita vt vino sese ingurgitantes quotidie, conuiuia lautissima comparent, seseq; totos poculis plenis vno spiritu exhauriendis consecrent, ac deuocent. Rectè D. Chrysostomus, Quemadmodum inquit, si triticum, aut aliquam frumenti speciem, in cribro dum huc & illuc iactas, grana omnia paulatim deorsum cadunt, in fundo cribrinihil, præter sæces, remanet: sic & substantia negociatorum, dum vadunt, & veniunt, inter emptionem, & venditionem, minuitur: & in nouissimo nihil illis remanet, nisi peccatum. Quocirca vt ille qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere volens, & se commendare sine multiloquio non potest. Necesse est enim, vt & isti male loquatur de illo, & illi de isto: Sic qui emit & vendit sine mendacio, & periurio esse non potest: necesse est enim, vt negotiatoribus hic iuret, quia non tantum valet res, & ille deinceps iuret, quia non tantum valet res, quantum comparat eam. Ista autem vitia maximè in Phœnicia, Ægypto, Cayro, & apud gentes omnes vigeant. Quod si Christiani aliqui reperi fuerint illis similes, deteriores illis dicentur & habebuntur. Cracouia nostra per Dei gratiam libera erit ab his malis, scilicet. Ergo iustè & minore precio mihi vendite, si quid emero iustè vaticinanti.

Vaticinia duo ex Physiognomia.

Primum. vitæ brevis signa colligunt, raros dentes, prælongos digitos, ac plumbeum colorem corporis. Contra, longæ, incuruos humeros, nares amplas, & tria signis dictis contraria: multos dentes, digitos breues, crassosq; , atque colorem clarum.

Secundum. Supercilia concreta, & se contingentia, omnium sunt pessima: notant enim maleficum, plagiarium, & nefarijs artibus ditum. id quod Ioannes de Indagine, frequenter se obseruasse dicit in vetulis sagis, quæ ad incendium ductæ, huiusmodi præterebant supercilia.

Quod quibusdam secundum proprium vitæ statum, conditionem, complexionem, ætatem sit vtile vel inutile factu Vaticinia pro anno 1612. & alijs sequentibus.

Ut quis nunquam canescat.

Septem sibi cauenda esse sciat, qui etiam in senectute, nedum in ætate immatura vult euadere canos capillos. Sunt autem hæc: Cura, ebrietas, nimius rei veneræ vsus, calida regio, frequens vsus balnei calidi, exquisita medicamenta, & lotio capitis calida aqua. & octauum habeat oportet, nimirum naturam fortem: Imbecilla enim procliuis, ac prona est sponte sua ad immaturam caniciem, quæ non potest euitari, quia non est posita in nostra potestate, aut voluntate, & est probatum, atque expertum. Hic non possum mirari satis diuinam providentiam, quæ etiamsi naturæ posuerit terminos suos, quos nemo præteriret, tamen non paucos continentes nos ipsi oculis nostris vidimus, his ipsis artibus sic naturæ, alioqui falli nesciæ, impetum si non omnino repressisse, at certe retardasse.

Melancholicis.

DVO sunt remedia, quibus melancholiam ex animo pellas. Alterum vt bene nutrias corpus, ambules, ludas, conuiueris, corpus vino impleas, ac alijs modis recrees mentem. Idcirco nonnulli ante concionem integros vini cantharos spiritu vno quondam exhauriebant. Alterum. Vt multum dormias: incredibile enim, quantum lucis, quantum alacritatis res ea adferat animo.

Aliud Salubrius.

Quidam scripfit, Melancholiam pelli, si corpus perfricetur vetricis. Experire.

Conuiujs.

Obseruatō vulgi est, si tredecim in conuiuio sint, vnum ex illis ante annum moriturum. Vidi nonnullos, qui ob id ad conuiuantēs duodecim nunquam accedebant, ne numerum dictum complerent.

Senibus febricitantibus medicina.

DAVID Rex septuagenarius, cum senili frigore torperet, nec pellibus opertis calesceret, medicorum consilio persuasus, spectati decoris puellam Sunamiti Abisag, castē in eius complexibus dormiuit, vt ex eius calore stomachi robur foueret.

Volentibus diu & salubriter viuere.

Quid post Deum melius, quā diu viuere, & prospera valetudine frui? Quando enim videt homo agi de vita sua, quid non largiatur liberatori suo? An verò sit vllus tam insanus, qui in vitæ periculo pecuniæ parcat? Cui ergo tempori nummi reteruat vsū illico periturus? Pelle pro pelle, sicut Iob inquit, et omnia que possidet homo dabit pro anima sua. Festiue Philippus Alexandri Pater, quum à clauicula luxata laboraret, & subinde aliquid pecuniæ Medicus posceret, accipe iam, inquit, omnia quæ voles, quando habes clauem. Verumtamen plerique ita tractant vitam, ac si ea nihil à te alienum esset magis, diligentius enim asseruant pecuniam, vestes, & id genus alia, quā vitam. Quis enim ex ædibus suis eijceret in vitam lapideam argentum, aurum? At multi vitam suam periculò latronum exponunt diurnis nocturnisq; grassationibus. Quis vitreo vase magnos lapides, quos sustinere nequeat, nisi frangatur, violenter imponat? At pleriq; ita crapula & ebriitate distendunt ventrem suum, vt, quamuis non adeo sensibiliter, sæpe rumpatur: Et ita velociter deglutiunt cantharos, vt nullus imber, nulla grando è cælo velocius cadere possit. Alij verò pecudum ac venereis indulgentes voluptatibus, plus quam canes, iues, yli, cæteraq; bruta, in vitam suam debacchantur.

tur. Alij pro scortis pugnantes, animam suam, nullo precio estimam-
dam, ponunt. Alij de lana caprina rixantes, ne videantur esse supera-
tiverbis in taberna armis superantur, & turpiter occubunt. Qui verò
curis ac sollicitudinibus eam ante tempus consumunt, hi sunt, qui no-
ctes atq; dies nulli rei magis, quàm diuitijs inhiant. Qui hinc in æter-
num se victuros arbitrantes, sicut apud inferos Cerberus animas, ita
omnium diuitias insatiabiliter concupiscunt, hacq; inani cura sese mi-
feri totos frustra perdunt. Quid enim stultius esset eo homine, qui
confecturus iter vnius diei, sese oneraret annona mille dierum? Atqui
diuitiæ sunt brevis vitæ longum viaticum. Quidam, propter vanam
garrulitatis ostentationem, tanto furore sæuiunt, ita chartis impalle-
scunt, ita libris immoriuntur, vt reuera ante tempus à natura præsi-
nitum moriantur. Fuit quidam professor ante septem annos admo-
dum iuuenis, sed eruditus, atq; ob id solum meritò ab omnibus ce-
lebrandus, qui iam iam spiritum exhalans, se studiorum labore absum-
ptum è viuis excedere affirmavit, eamq; diligentiam discipulis nomi-
ne suo testamento reliquit. Quidam verò contra ita ocio torpescunt,
ac languidi efficiuntur, vt cadauera & non homines te videre existi-
mes. Isti sunt, qui nihil discere volunt, qui plus corporis quàm animi
bonis consulunt, qui non perpendunt, quàm speciosa, quàm cæle-
stis, quàm diuina quædam res sit mens ornata varijs disciplinis. Ego
sanè non video, quid hæc hominum monstra, qui corpus grande
circumferunt, vel ægrè trahunt potius, à bobus distent, nisi quòd lo-
quantur, non mugiant. Facies stupida, aspectus hebes, crassa labra,
semper terram & pabula spectant, venter ingens, quem quater aut
quinquies quotidie implent, isthæc animalia generosos spiritus ad alta
natos trahunt ad quietem. Aliqua tamen discenda arbitrantur, quæ
more suo apud imperitos inter conuiuandum queant ostentare. O
pecudes, ô bellæ, non homines. Maxime autem omnium homines
morte immatura tolluntur propter peccata, quæ Deum non timendo,
homines non verendo, patrant, quod sacræ literæ plurimis in locis
docent, & exemplum comprobant. Iuuenis enim quidam imberbis,
sed nequam, suspensus, mox apparuit cum nimis prolixa, eaq; cana, ac
venerabili barba, quem attoniti spectantes, responsum acceperunt ex
reuelatione Dei: Talem futurum, ad talesq; annos per venturum, si nõ
peccare consuesset: Quæ omnia ideo faciunt, quia parum aut nihil
credunt nolles vaticinijs, quæ sunt verissima: credent postea, sed serò,
cum iam regressus non dabitur vllus. Quòd si quis vult quàm longif-
simè, & quàm saluberrimè producere vitam, nec frustra implorando
auxilium

auxilium Medicorum, postea eam repetere velle, ea imprimis, quæ dixi paulo superius canicem adferre, quantum fieri poterit, deuitet. Et quoniã experimenta, ex quibus & artes ipsæ, vt ait Arist: natę sũt, vbiq; locũ habent, & habere debent, discite diu in bona ac prospera valetudine viuere, ab ijs qui sic vixerunt. Emultis autẽ vnum tibi imitandũ propono. Sed ne dicas vnã hirundinẽ non facere ver: Nam alios tibi aliunde conquirere poteris. Hic autẽ est Nicolaus Leonicensus Vicentinus, Medicus peritissimus, qui hoc nostro sæculo peruenit ad 90. annum integerrimis (quæ omnia hodie miracula) sensibus, vegetaq; memoria, nec incurua quidem ceruice, quum esset staturæ celiõris, & sine scipione venerabilis. Is & vitæ exemplo, & præceptis tibi longam & salubrem vitam persuadet. Vita eius hæc fuit: Ab ineunte ætate nunquam ocio, sed studijs literarum deditus fuit. Cibi & vini maximè abstiniens, somniq; minimi, præsertim verò veneris continentissimus, vsque adeo mollioris vitæ voluptates abdicauit, vt pecunias, luxuriz instrumenta, nec agnita quidem monetæ nota, contemneret. Oblatum, & nulla delectum cura, cibum caperet: nec vnquam de fortuna quereretur, quod vnã vir acutus studiorum laudem respiceret, nec opportuna mediocris vitæ subsidia sibi defutura prospiceret. Præcepta verò vitæ suæ congrua hæc dedit:

Quum enim aliquando Paulus Iouius Episcopus Nouocomensis ab eo comiter peteret, vt ingenuè proferret, quoniam arcano artis uteretur, vt tanto corporis atque animi vigore vitia senectutis eluderet. Viuidum, inquit, ingenium, perpetua vitæ innocentia: salubre verò corpus hilari frugalitatis præsidio, facile tuemur. Dignus certè qui imitetur: Quæcunq; enim præcepta de conseruanda valetudine hinc dicta sunt, aut vnquam alicubi leguntur, in hoc vnico viro, quasi libro viuo, omnia fere cernuntur. Itaque nullam magis compendiosam tibi tuendæ sanitatis viam demonstrare possum. Sic fac & viues.

Diabolis.

Lyranus dice re solebat: Diabolus non timere Verbum, sed Ad- uerbium. Nam orare, elemosynam dare, psallere, confiteri peccata sua, non veretur, sed deuotè orare, rectè dare elemosynam, bene psallere, verè, & non fictè confiteri peccata, id timet.

Iaculatoribus.

Iaculatoribus.

Sibombardis aues conficere voles, imposito globo plumbeo, seu charta, iniice minutos filices, aut clauos ferreos in partes concisos: deinde adde chartam concisam, ne excidant: Sic vno istu alites fortè nouem, seu decem habueris.

Piscatoribus, qui non habent retia, quales sunt pauperes Rybaldi, & in villis Magistri.

CApe longum & tenue filum, huic infere lumbricos multos, ve filum occultetur, id conuolutum, atq; affixum longæ virgæ, esca erit ad capiendas anguillas. Nam incurui dentes piscium, vermibus haustis, filo adhærebunt.

Cœlibibus.

TAstus voluptas nimia, spiritum, & calorem naturalem supermodum resoluit. Humidum radicale, seu naturale, quo natiuus alitur calor, exsiccatur. Vnde morbi, ne dicam mors, citius, quam natura fert, accidunt. Quapropter à delectatione cauendum est. Præter multa autem, & magna incommoda, quæ nimij afferunt Dij voluptarij, illud maximum est, quod cerebrum & cor debilitat, totumq; corpus exsiccatur: propterea quod de substantia postremi alimenti euacuat. Sperma enim est vltimum alimenti vtilis, cum etiam, quod propter voluptatem nimiam, spirituum, & natiui caloris dissolutio sit, & venter præcipuè lædatur: sicut eius oportuna abstinentia iuuatur. Non abs re putauit Auicenna magis obesse, si modicum quid spermatis effluat, supra quam tolleretur natura, quam si quadragies plus sanguinis promanauerit: nam semen est res natiui calori, & humido conformior ac spiritualior, quam sanguis. Incrementum quoq; impedit, vnde quos nouimus deditos fuisse adolescentes huic turpitudini, nunc videmus toto corpore non solum relaxatos, imbecillesque, sed etiam siccos, graciles, pallidos, atq; cauis oculis. Sed si quis calida impense cibaria, & flatuosa, vinumque, præsertim potens, ac multum deuitet, venere atq; imaginationes, & similes voluptates fugiat, non facile a Venere tentabitur. Pariter si Philosophiæ morali, & sacrarum

literarum studijs se dedat, & otia penitus abiciat, pulchrarumq; mu-
 licum quantum fieri potest, consortia. Plumeus lectus ablegetur. Qui
 dam aquâ gelidâ verendâ macerant, præsentaneo remedio. Tu verò
 efficacius remedium hoc accipe. Hyemeniuis gelu concretæ, æstate
 viticæ minoris, vel in defectu huius, maioris, manipulum iustum,
 aut quantum satis est cape, & da pudendis tuis in circuitum, & libe-
 rabis. Si neq; hoc te iuuat, vltimum, atq; omnium præsentissimum
 est, vt accepta face ignitâ, tibi loca illa tam diu inuras, & cremas, do-
 nec tentatio discedat, exemplo Mariæ Coronellæ Hispanicæ Matro-
 næ, quæ marito diutiùs militiæ commorante, cum acri libidinis ar-
 dore inflammaretur, ardenti face pudenda sibi inussit, vt ignis vi flam-
 mam ignis exstingueret. Qui ne hoc quidem fuerit contentus, iam tan-
 tum vnicum restat auxilium, idq; desperatum, vt sibi membrum,
 quod se scandalizat, amputet, atq; præcidat. Quemadmodum scio
 quendam nobilem tractûs Lublinensis ante septem annos fecisse, hoc
 que modo à se tentationem repulisse: Et is erat studiosus literarum.
 Sed deniq; lata copiosaq; cibaria demittantur, præter necessarium tu-
 endæ sanitatis vsum. Nam venter, pluma, venus, laudem fugienda se-
 quenti. Refert D. Chrysostomus, Christum Dominum nostrum,
 dum in terris ageret, ita parùm comedisse ac bibisse, vt superfluum
 illud alimentis non generarit. Sed in hac re, vt in multis alijs, paucis-
 simos illum habere imitatores puto, & si pleriq; in ore habeant, om-
 nem Christi actionem, nostram esse instructionem.

Nonnullæ Historiæ.

Placuit mihi aliquot historias selectiores his vaticinijs subiunxisse,
 vt, si quid simile, vel mirabile, futuris annis acciderit, scias non
 primum tibi euenisse: intelligasq; nihil nouum esse sub sole. Sed
 iam ad Historias tempus venire. Saxo Grammaticus in Historia Re-
 gum Daniæ tradit, in oppido Rugianorum viribus, et Præstigijs caco-
 demonum olim effectum esse, vt mares cum fœminis congregientes,
 eanum more cohærent, & ita agglutinarentur, vt diuelli non pos-
 sent, nisi perticis vtrinq; appensi, ridiculum spectaculum populo ex-
 hibuissent. Quod vti nam hodie fornicatoribus & mæchis eueniat,
 Faber cum ex altissimo templo decidisset, casuq; suo ipse illa sus, occi-
 disset alium, à filio mortui senis in iudicium vocatus est, cui respon-
 debat, Ascende tu in eum locum, è quo cadebâ, ego sedebo vbi pater
 eras

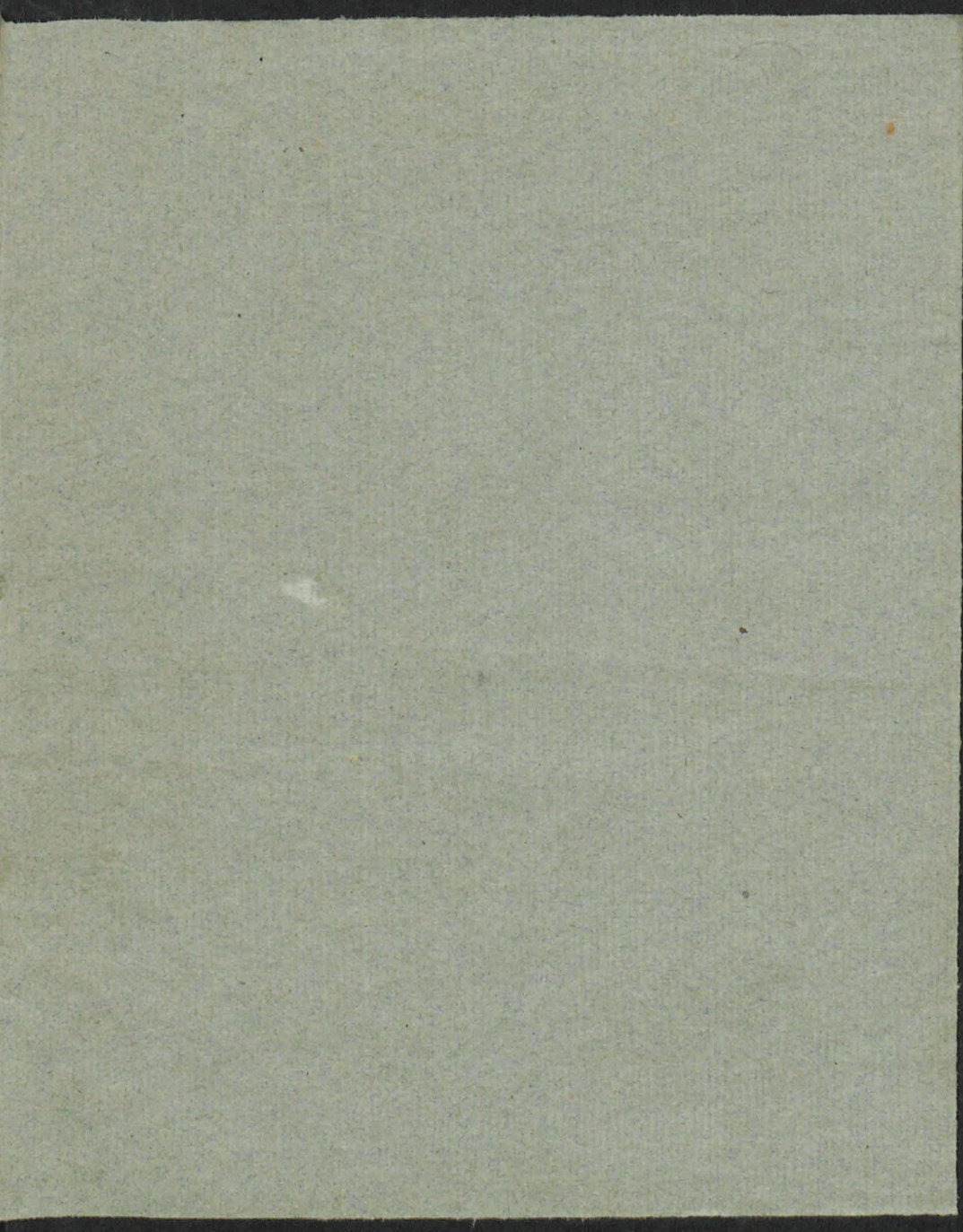
erat, & me quoq; ruendo interficias. Si asini cicutam liberius depascam
cur, somno profundissimo, & torpore inexpugnabili corripuntur,
ita vt non tantum stupidi, sed planè mortui videantur. Quod rusti-
cos rei huius ignaros fefellit. Nam dum asinus, quos ob id mortuos
credebant, pellem ad vlum detraherent, accidit vt in medio ferè o-
peris, asini experrecti sint, magno ex corriantium terrore, & in genti
spectantium risu. Rusticus empturus aliquid in domo fabri, visâ ante
pedes parte ferri, arreptâque, manum adussit, nihil de igne cogitans.
Is commotus, alterum ense petit: Faber accito puero, iubet vt fer-
rum auferat, hic super hoc prius exspuebat, auditoq; strepitu, dixit
esse calidum: Rusticus reuersus domum, in calidissimum cibum ex a-
quâ, herbis, & modico pane, paratum sibi ab vxore simili modo ex-
spuebat, nullumq; sentiens strepitum, bonam partem illico hausit. Sa-
tyrus cum vehementer algeret, hyberno gelu supra modum sæuiente,
ab agricola inductus est in hospitium. Hic videns rusticum infantem
in manus, rogauit, cur id faceret; vt eas calefaciam, inquit. Mox ap-
positâ mensâ, cum idem inflaret in feruidam ossam, iterum rogauit,
cur idem faceret: vt eam refrigerem, respondebat. Quid? ait Satyrus,
ex eodem ore calidum & frigidum? quod monstri genus hoc est? &
confestim ex ædibus fugit. Apud Lyndios in Rhodo insula. Herculis
sacra maledictis & execrationibus peragebâtur, eaq; pro violatis habe-
bantur, si quando inter solennes ritus, vel imprudenti, vel nescienti a-
licui bonû verbum excidisset. Quidam cum à filio crinibus protrahe-
retur, ventumq; esset ad domus limen, desine, inquit fili, nam & e-
go Patrem huc vltiq;. Et accusatus ille quòd Patrem pulsaslet, hoc mo-
do defendit causam suam: Et ille, inquit, Patrem suum verbera-
uit, & hic (offenso filio) me verberabit, postquam adoleuerit. My-
ron nescio quis canus rogauit noctem Laidis, ille repulsam tulit. Sed
cum Myron amens animaduertisset, se ob senium à Laide repudiari,
crinè fucauit, iterumq; adijt Laidem, idè quod prius orans. Illa faciem
nescitabunda, sed crine mutato decepta, credidit hunc, vt pote ca-
pillo a tati iuuenili competente, filium esse illius pristini amatoris, quò
noctem poposcit, cum tamen idem esset, diuerso tamen crine. Re-
spondit igitur Laïs: te Patri suo iam n. ex negasse.

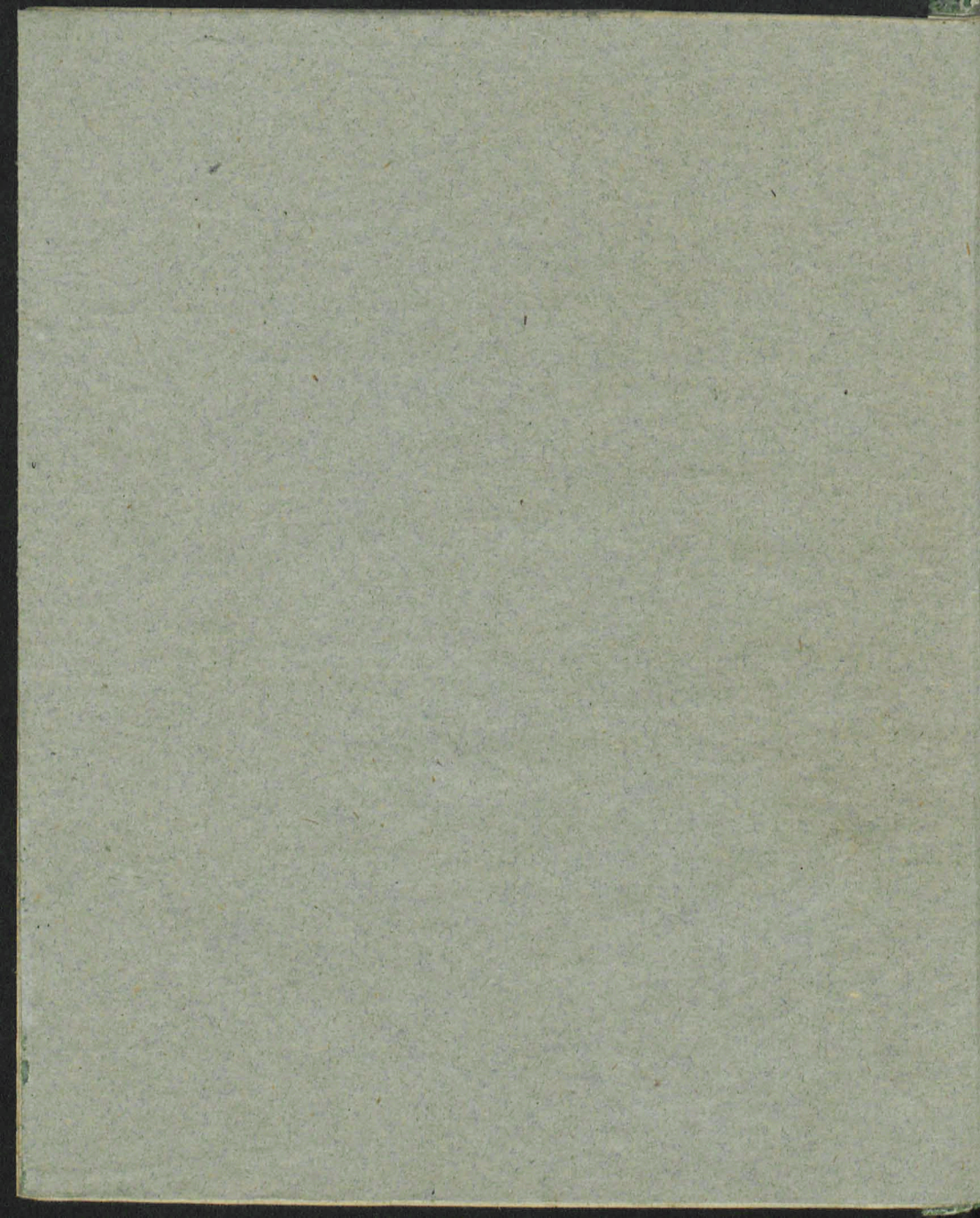
In detractorem
Carmen.

Multum sollicito profundus Auctor.
Confecit, vigiliq. opus labore.
Non sic califer ille fortis Atlas
Sustentare polum valebat, iste
Ut facilliter id sibi imperavit:
Et feliciter exequutus idem.
De musis igitur meretur, altum
Virtutis reserans iter sacrata.
Delectat liber iste, siq. prodest:
Illi non liuor inuidus nocebit.

Hermolaus Burdacz,
Stud. Poëtesos.

7226

4

